

Michał ROMAN

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Rachunkowość gospodarstw agroturystycznych województwa podlaskiego

Synopsis: Przedmiotem artykułu jest problematyka rachunkowości wybranych gospodarstw agroturystycznych województwa podlaskiego. Księgowość winna uwzględniać m.in. bieżącą rejestrację przepływu pieniądza w gospodarstwie rolnym. Rachunkowość może być wykorzystywana jako element kontroli bądź jako narzędzie zarządzania, będąc źródłem informacji dla potrzeb analizy ekonomicznej. Z badań wynika, że cena za usługi agroturystyczne na terenie województwa podlaskiego jest zróżnicowana. Przychody są niskie między innymi ze względu na wysokie koszty funkcjonowania gospodarstwa agroturystycznego. Często koszty podawane przez usługodawców nie wiążą się bezpośrednio z prowadzoną działalnością agroturystyczną, a szerzej powiązane są one z funkcjonowaniem całego gospodarstwa rolnego. Działalność agroturystyczna jest dodatkową formą zarobku dla rodziny wiejskiej, w większości przypadków osoby te mają pozarolnicze źródła dochodów.

Słowa kluczowe: koszty, przychody, przychody gospodarstw agroturystycznych.

Wprowadzenie

Agroturystyka może stać się istotnym czynnikiem rozwoju gospodarczego terenów wiejskich, jak również pobudzić rozwój społeczny. Może wpłynąć także na kształtowanie nowych wzorców zachowań, wartościowania i norm postępowania, zarówno u usługodawców, jak i odwiedzających ich gości. Sprzyja wzbogacaniu wiedzy o historii, geografii, stylowej architekturze oraz zwyczajach kulturowych odwiedzanych miejscowości i ich okolic.

Rozwój agroturystyki może również przyczynić się do uzyskiwania dodatkowych dochodów przez rolników oraz do poprawy jakości życia w gospodarstwach rolnych, które uzyskują niewielkie dochody z produkcji rolnej, lub produkcja przeznaczona jest tylko na własne potrzeby. Właściciel gospodarstwa agroturystycznego powinien prowadzić uproszczoną rachunkowość swojej działalności turystycznej.

1. Cel i metodyka badań

Problemem jest niska opłacalność gospodarstw agroturystycznych ze względu na wysokie koszty funkcjonowania przedsięwzięcia agroturystycznego i relatywnie niskie przychody. To decyduje o efektywności ekonomicznej gospodarstw agroturystycznych. W artykule została postawiona hipoteza badawcza, która głosi, że aby podnieść efektywność działań, należy ograniczać koszty przez oszczędności, a jednocześnie podnosić jakość świadczonych usług. W tym celu należy wdrażać postęp techniczny w gospodarstwie rolnym przez przedsiębiorczość rolniczą i innowacje w agroturystyce.

Celem badań było przedstawienie poziomu uzyskiwanych przychodów, kosztów oraz dochodu w gospodarstwach agroturystycznych województwa podlaskiego¹. Aby zrealizować cel badań, wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego z techniką ankiety według standaryzowanego kwestionariusza. Badania empiryczne przeprowadzono w 2010 roku wśród 256 usługodawców prowadzących działalność agroturystyczną, położonych na terenie województwa podlaskiego, w takich gminach wiejskich, jak: Białowieża, Giby, Grajewo, Gródek, Janów, Jaświły, Jeleniewo, Mielnik, Narewka, Nowinka, Płaska, Sokoły, Trzcianne, Turośl, Wizna.

Wśród badanych kwaterodawców najliczniejszą grupę stanowiły kobiety (68%). Warto jednak pamiętać, iż w prowadzeniu gospodarstwa agroturystycznego zaangażowana jest najczęściej cała rodzina (w sposób pośredni bądź bezpośredni). Wśród osób zarządzających gospodarstwami agroturystycznymi tylko 11% stanowili mężczyźni jako osoby prowadzące gospodarstwo, a więc odpowiedzialne za przyjmowanie i obsługę turystów. Ponad 1/5 badanych gospodarstw była prowadzona wspólnie przez kobietę i mężczyznę. Większość usługodawców znalazła się w przedziale wiekowym 35–44 lat (30,9%) oraz powyżej 45. roku życia (51,1%). Rolnicy podejmujący działalność agroturystyczną byli osobami wykształconymi, gdyż ponad 2/3 posiadało wykształcenie wyższe lub średnie. Ważnym elementem charakterystyki społeczno-demograficznej był czas prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego. Ponad połowa badanych osób prowadziła tę działalność 5 lat i więcej.

2. Pojęcie agroturystyki

Pierwszym pojęciem związanym z turystyką w gospodarstwie rolnym był agroturyzm. Można określić go jako „szeroki zakres usług, zajęć i urządzeń bazujących na charakterystycznych dla wsi cechach lub wartościach, które rolnicy

¹ Badania realizowane były w ramach szerszego tematu związanego z ekonomiczno-społecznymi uwarunkowaniami rozwoju agroturystyki w gminach wiejskich województwa podlaskiego.

i społeczność wiejska prowadzą i sprzedają turystom, w celu zaspokojenia ich potrzeb w zakresie rekreacji i spędzania wolnego czasu” [4].

Definicja agroturystyki w literaturze polskiej, jak i zagranicznej, pojawiła się pod koniec XX wieku. Wchodzi ona w obręb turystyki wiejskiej, czyli formy rekreacji odbywającej się na obszarach „prawdziwej wsi” i obejmującej wiele rodzajów aktywności związanej z turystyką pobytową, krajoznawczą, aktywną, specjalistyczną, kulturową, itp. (por. [9]).

Dotychczas agroturystyka nie doczekała się jednej obowiązującej definicji. Według W.W. Gaworeckiego „jest to forma wypoczynku u rolnika, w funkcjonującym gospodarstwie rolnym, gdzie można mieszkać, jadać wspólne posiłki z gospodarzami, uczestniczyć w wielu pracach polowych, obserwować jak na co dzień wygląda hodowla zwierząt i produkcja roślinna” [5]. W agroturystyce powinna być zapewniona domowa atmosfera, zdrowa, świeża żywność. Traktowana jest jako uzupełniające źródło dochodu mieszkańców wsi.

Zdaniem A.P. Wiatraka, agroturystyka „obejmuje organizację pobytu turystów przez rodzinę rolniczą we własnym gospodarstwie rolnym” [13]. Natomiast J. Sikora stwierdza, że jest to „turystyka związana z pobytem w gospodarstwie wiejskim i dotyczy różnych form spędzania czasu wolnego, usług turystycznych świadczonych w obrębie gospodarstwa rolnego” [11].

Agroturystyka jest formą pośrednią, należącą do „turystyki wiejskiej”, a zbliżoną do „turystyki farmerskiej”. M. Drzewiecki określa agroturystykę jako „formę wypoczynku, która realizowana jest na terenach wiejskich o charakterze rolniczym, oparta na bazie noclegowej i aktywności rekreacyjnej związanej z gospodarstwem rolnym lub równoważnym² i jego otoczeniem (przyrodniczym, produkcyjnym i usługowym)” [3].

Dla przypomnienia warto dodać, że agroturystyka według M. Dębiewskiej i M. Tkaczuk jest to „rodzaj turystyki, który prowadzi się na terenach rolniczych, wykorzystując wolne pokoje mieszkaniowe – po adaptacji – budynki gospodarze rolników oraz produkcję i usługi ich właścicieli” [1].

B. Mikuta i K. Żelazna opisują agroturystykę jako „formę planowania rozwoju wsi i zagospodarowania obszarów wiejskich w kierunku modelu wielofunkcyjnego, zwłaszcza rozwoju recepcyjnej funkcji tych obszarów” [8].

J. Majewski uważa, że jest to „forma turystyki związana z funkcjonującym gospodarstwem rolnym. Produkcja roślinna i hodowla zwierząt stanowią jedno z istotniejszych atrakcji” [6].

Podobnie też określa agroturystykę D. Zaręba, a mianowicie, że jest to „forma turystyki wiejskiej związana z rolnictwem, w której gospodarstwo rolne stanowi równocześnie bazę noclegową i główną atrakcję turystyczną dla potencjalnego agroturysty” [14].

² Za działalność równoważną uważa się m.in. działalność: ogrodniczą, sadowniczą, pszczelarską, rybną, produkcję materiału siewnego, szkółkarstwo, produkcję roślin ozdobnych, grzybów uprawnych, hodowlę i produkcję materiału zarodowego zwierząt, ptactwa i owadów użytkowych.

Według S. Medlika „agroturystyka jest formą turystyki wiejskiej, związaną z gospodarstwem wiejskim. Może ona być zorganizowana w różny sposób, zawsze jednak obejmuje zakwaterowanie, a często również inne usługi turystyczne”.

Przyjmując kryterium rodzaju zakwaterowania, można mówić o dwóch podstawowych formach agroturystyki [7]:

- pierwsza jest oparta na zakwaterowaniu z obsługą bezpośrednio w gospodarstwie rolnym lub w jego pobliżu;
- druga oparta jest tylko na zakwaterowaniu na terenach należących do gospodarstwa, np. w domach, w pojazdach kempingowych i na polach namiotowych, przy czym turysta sam się obsługuje.

Agroturystyka jest więc jedną z form pozarolniczej działalności gospodarczej rodzin wiejskich, które decydują się na organizowanie pobytu turystów we własnym gospodarstwie rolnym. Ofertę agroturystyczną stanowi zakwaterowanie w gospodarstwie, które może być połączone z całodziennym wyżywieniem lub możliwością zakupu świeżych produktów z gospodarstwa do samodzielnego przyrządzania posiłków (por. [10]).

3. Wyniki badań

Wraz z prowadzeniem działalności usługowej w sferze agroturystyki istnieje potrzeba prowadzenia bieżącej rejestracji przepływu (obiegu) pieniądza w gospodarstwie rolnym. Tymi zagadnieniami zajmuje się rachunkowość. Ostatecznym jej celem jest ocena sytuacji finansowej gospodarstwa agroturystycznego.

Wykonywanie zadań przez usługodawców wiąże się z ponoszeniem kosztów oraz osiąganiem nadwyżki w postaci zysku lub dochodu bądź pojawieniem się niedoboru, czyli straty. Za „koszt uważa się wyrażony w pieniądzu i dające efekt gospodarczy zużycie środków produkcji (środków pracy i przedmiotów pracy) oraz wynagrodzenia za pracę i zapłatę za usługi obce w określonym czasie, miejscu i przestrzeni – w związku z wytwarzaniem produktu materialnego (produktu niematerialnego) lub świadczeniem usługi” [12]. Koszty powstają zatem jako rezultat zużycia środków trwałych (amortyzacja), wyposażenia, materiałów, energii, a także wykorzystania pracy ludzkiej oraz usług obcych. Wraz z pojawieniem się kategorii kosztów występuje pojęcie koszty alternatywne, czyli koszty utraconych możliwości. W gospodarstwie agroturystycznym rolnik, dokonując danego wyboru, traci jednocześnie możliwość innego racjonalnego wyboru.

Pod pojęciem „dochód ze sprzedaży rozumie się sumę pieniądza uzyskiwanego ze sprzedaży (realizacji) wyrobów lub usług” [2]. Nadwyżka dochodów ze sprzedaży nad poniesionymi kosztami dla ich osiągnięcia określana jest mianem zysku ze sprzedaży. Dochód usługodawcy występuje wówczas, gdy jest on jednocześnie właścicielem i pracownikiem pracującym we własnym gospodarstwie³.

³ Przy ocenie sytuacji finansowej gospodarstw rolnych, które prowadziły działalność agroturystyczną, posługiwano się następującymi formułami. Do obliczania dochodu przyjęto: DOCHÓD

Kategoria zysku w gospodarstwie agroturystycznym pojawia się wtedy, gdy właściciel obiektu wypoczynkowego wynajmuje pracowników, czyli następuje najem siły roboczej⁴. Zysk lub dochód stanowi dodatni wynik finansowy, natomiast gdy koszty przewyższają dochody ze sprzedaży (utargi lub przychody), wówczas pojawia się strata.

Rachunkowość stanowiąca instrument zarządzania gospodarstwem agroturystycznym może być wykorzystywana jako element kontroli (w sposób bezpośredni), bądź w charakterze narzędzia zarządzania (w sposób pośredni), będąc źródłem informacji dla potrzeb analizy ekonomicznej. Dlatego gospodarstwa agroturystyczne powinny prowadzić uproszczoną rachunkowość.

W tab. 1 przedstawiono przychody⁵ osiągane w piętnastu wybranych losowo gospodarstwach agroturystycznych.

Tabela 1. Przychody osiągane w wybranych gospodarstwach agroturystycznych w roku 2008 i 2009 (w zł)

Gospodarstwo agroturystyczne w gminie	Cena za usługę (nocleg + wyżywienie)		Liczba osób odwiedzających w danym roku		Przychód	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Białowieża	80	80	145	155	11 600	12 400
Giby	95	95	200	220	19 000	20 900
Grajewo	90	90	89	100	8 010	9 000
Gródek	80	80	85	95	6 800	7 600
Janów	70	70	62	85	4 340	5 950
Jaświły	85	85	60	70	5 100	5 950
Jeleniewo	90	90	125	120	11 250	10 800
Mielnik	90	90	125	110	11 250	9 900
Narewka	80	80	130	140	10 400	11 200
Nowinka	90	90	170	165	15 300	14 850
Płaska	120	120	190	230	22 800	27 600
Sokoły	60	60	80	95	4 800	5 700
Trzcianne	75	75	92	105	6 900	7 875
Turośl	90	90	80	90	7 200	8 100
Wizna	65	70	100	115	6 500	8 050

Źródło: badania własne.

= DOCHÓD ZE SPRZEDAŻY – KOSZTY MATERIALNE, przy czym: KOSZTY MATERIALNE = WARTOŚĆ ZUŻYCIA ŚRODKÓW TRWAŁYCH (CZYLI AMORTYZACJA) + KOSZTY MATERIALNE. Wykorzystano również formułę obliczania dochodu będącą sumą płać i zysków.

⁴ Zysk obliczano jako różnicę pomiędzy przychodem (inaczej utargiem lub dochodem ze sprzedaży) a sumą kosztów materialnych i płać związanych z osiągnięciem tego zysku.

⁵ W celu obliczania przychodu posłużono się następującą formułą: iloczyn jednostkowej ceny produktu i ilości sprzedanego towaru bądź usługi.

Z obliczenia przychodu badanych gospodarstw agroturystycznych można wnioskować, że:

- w badaniach uwzględniono tylko przychody z tytułu noclegu i wyżywienia; uwzględniono cenę za wyżywienie w ciągu dnia (całodzienne wyżywienie bądź częściowe, np. śniadanie albo obiadokolacja);
- w działalności agroturystycznej istnieją również inne przychody z prowadzenia tego typu usług na obszarach wiejskich, np. z tytułu zakupu pamiątek przez turystów czy też produktów zakupionych w gospodarstwie (owoce, warzywa, miód itp.), wynajem rowerów, tratw, koni, usługi przewodnickie, usługi transportowe. W badaniach uwzględniono tylko częściowy wykaz przychodów. Niektóre osiągnięte przychody nie są ewidencjonowane przez usługodawców (np. sprzedaż nalewek, serów);
- można zauważyć, że cena za usługi agroturystyczne na terenie całego województwa podlaskiego jest zróżnicowana. Jednocześnie porównywalna jest do wartości podobnych ofert na poziomie krajowym;
- dochody są niskie między innymi ze względu na wysokie koszty funkcjonowania gospodarstwa agroturystycznego;
- niskie przychody świadczą również o prowadzeniu działalności agroturystycznej tylko w sezonie letnim – w skali masowej nie występuje oferta związana z wydłużeniem sezonu turystycznego;
- przychody mogłyby być większe, gdyby była większa kooperacja kwaterodawców, występowało łączenie się w struktury klastrowe, stowarzyszenia agroturystyczne;
- niskie przychody świadczą o tym, że usługodawcy nie potrafią pozyskać klienta.

Natomiast w tab. 2 przedstawiono koszty prowadzenia działalności agroturystycznej w 15 wybranych losowo gospodarstwach agroturystycznych.

Zaprezentowane dane nie są precyzyjne, ponieważ:

- często koszty podawane przez usługodawców nie wiążą się bezpośrednio z prowadzoną działalnością agroturystyczną, a szerzej powiązane są one z funkcjonowaniem całego gospodarstwa rolnego (przedstawiana przez rolników kategoria kosztów nie w pełni odzwierciedla przepływ pieniądza, nie jest pieniężną wartością świadczonych usług i prac związanych z rozwojem bazy agroturystycznej); niektóre prace były wykonane w ramach pomocy sąsiedzkiej i członków rodziny lub znajomych, a materiał budowlany brano z własnego lasu lub z pobliskich żwirowni. W wielu przypadkach brak było dowodów finansowych na przeprowadzone modernizacje, remonty i tworzenie nowej bazy⁶;

⁶ Informacja pozyskana na podstawie przeprowadzonych rozmów z wybranymi właścicielami gospodarstw agroturystycznych.

- niektóre wydatki związane były z podnoszeniem standardu mieszkania rolnika i ogólnym funkcjonowaniem gospodarstwa rolnego, a nie z poprawą bazy turystycznej.

Tabela 2. Koszty ponoszone przez badane gospodarstwa agroturystyczne w 2009 roku (w zł)

Gospodarstwo agroturystyczne w gminie	Podatek od działalności agroturystycznej	Zakup sprzętu sportowo-rekreacyjnego i turystycznego	Zakup sprzętu RTV/AGD	Koszty promocji	Koszty poniesione na inwestycje modernizacyjne	Koszty spłaty kredytu	Koszty energii, wody, środków czystości, itp.	Pozostałe koszty	RAZEM
Białowieża	2000	700	1000	0	500	1900	2500	350	8950
Giby	3000	800	500	800	500	0	4000	0	9600
Grajewo	2400	0	700	700	1000	1000	1000	600	7400
Gródek	0	600	0	540	0	1200	2000	500	4840
Janów	0	200	800	0	800	0	2500	100	4400
Jaświły	0	500	700	100	1050	0	2000	150	4500
Jeleniewo	2200	700	0	850	2000	1000	1900	100	8750
Mielnik	2000	550	1320	450	550	1000	2000	0	7870
Narewka	3000	1500	400	800	1000	0	3000	500	10200
Nowinka	2100	500	1100	0	0	2500	2500	200	8900
Płaska	3500	1500	600	200	3000	2100	3400	500	14800
Sokoły	0	300	800	0	300	0	1200	100	2700
Trzciানে	2000	200	100	200	500	2000	1500	0	6500
Turośl	1000	500	600	200	1000	0	2200	200	5700
Wizna	2700	0	200	150	850	0	2000	1000	6900

Źródło: badania własne.

Z kolei w tab. 3 zaprezentowano otrzymane dochody⁷ z prowadzenia działalności w gospodarstwach agroturystycznych.

⁷ Obliczając dochody osiągane przez gospodarstwa agroturystyczne, wykorzystano zależność pomiędzy przychodami a kosztami materialnymi.

Tabela 3. Dochody osiągane przez badane gospodarstwa agroturystyczne w 2009 roku (w zł)

Gospodarstwo agroturystyczne w gminie	Przychód	Koszty materialne	Dochód
Białowieża	12 400	8 950	3 450
Giby	20 900	9 600	11 300
Grajewo	9 000	7 400	1 600
Gródek	7 600	4 840	2 760
Janów	5 950	4 400	1 550
Jaświły	5 950	4 500	1 450
Jeleniewo	10 800	8 750	2 050
Mielnik	9 900	7 870	2 030
Narewka	11 200	10 200	1 000
Nowinka	14 850	8 900	5 950
Płaska	27 600	14 800	12 800
Sokoły	5 700	2 700	3 000
Trzcianne	7 875	6 500	1 375
Turośl	8 100	5 700	2 400
Wizna	8 050	6 900	1 150

Źródło: badania własne.

Z przeprowadzonych badań w zakresie rachunkowości dotyczącej prowadzenia usług agroturystycznych w badanych gminach wiejskich można sformułować następujące wnioski:

- osiągane dochody są zbyt niskie i niemożliwy jest rozwój gospodarstwa agroturystycznego w dłuższej perspektywie czasowej;
- większe dochody można uzyskać przez zwiększenie obrotów gospodarstwa;
- dochody są niskie, bo produkt agroturystyczny nie jest atrakcyjny;
- część rolników jest niewyedukowana w prowadzeniu rachunkowości swojego gospodarstwa; prowadzą oni nieoficjalną działalność gospodarczą (niezarejestrowaną w urzędzie gminy i urzędzie skarbowym);
- działalność agroturystyczna jest dodatkową formą zarobku dla rodziny wiejskiej; w większości przypadków osoby te mają pozarolnicze źródła dochodów;
- w sytuacji, kiedy występuje bogaty teren przyrodniczo-kulturowy i ta forma działalności jest odpowiednio rozreklamowana, przynosi większe korzyści finansowe usługodawcom, wtedy można liczyć na większy zysk z agroturystyki;
- w większości rolnicy nie mają pomysłu na rozszerzenie oferty agroturystycznej z nowoczesną bazą i atrakcyjnym oraz konkurencyjnym produktem agroturystycznym;
- część dochodów osiąganych w agroturystyce przeznaczana jest na podniesienie standardu życia i rozwój działalności rolniczej.

Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że cena za usługi agroturystyczne na terenie województwa podlaskiego jest zróżnicowana. Przychody uzyskiwane z tytułu prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego są niskie, między innymi ze względu na wysokie koszty funkcjonowania obiektu. Często koszty podawane przez usługodawców nie wiążą się bezpośrednio z prowadzoną działalnością agroturystyczną, a szerzej powiązane są one z funkcjonowaniem całego gospodarstwa rolnego. Działalność agroturystyczna jest dodatkową formą zarobku dla rodziny wiejskiej, w większości przypadków osoby te mają pozarolnicze źródła dochodów.

Podstawowe cele związane z prowadzeniem rachunkowości w gospodarstwach agroturystycznych można zdefiniować następująco:

- możliwość lepszego poznania gospodarstwa w celu podniesienia poziomu zarządzania,
- możliwość realizowania kilku celów jednocześnie, np. prowadząc rachunkowość w celu rozliczania się z podatku dochodowego lub podatku VAT, można niewielkim wysiłkiem rozszerzyć zakres rachunkowości i wykorzystać w zarządzaniu gospodarstwem.

Literatura

- [1] Dębniwska M., Tkaczuk M., *Agroturystyka. Koszty, ceny, efekty*, Poltext, Warszawa 1997.
- [2] Dowgiałło Z. i inni, *Słownik ekonomiczny dla przedsiębiorcy w warunkach rynku*, „Znicz”, Szczecin 1993.
- [3] Drzewiecki M., *Agroturystyka*, Instytut Wydawniczy „Świadectwo”, Bydgoszcz 1995.
- [4] Gannon A. i inni, *Agroturyzm a rozwój wsi*, CDiEwR, Kraków 1993.
- [5] Gaworecki W.W., *Turystyka*, PWE, Warszawa 2000.
- [6] Majewski J., *Turystyka konwencjonalna i alternatywna a agroturystyka*, „Rynek Turystyczny” 1994, nr 7(21).
- [7] Medlik S., *Leksykon podróży, turystyki i hotelarstwa*, PWN, Warszawa 1995.
- [8] Mikuta B., Żelazna K., *Organizacja ruchu turystycznego na wsi*, Format-AB, Warszawa 2004.
- [9] Kłodziński M., *Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich*, IRWiR PAN, Warszawa 1999.
- [10] Krzyżanowska K., *Uwarunkowania rozwoju agroturystyki jako formy wielofunkcyjnego zagospodarowania obszarów wiejskich*, [w:] *Doradztwo w rozwoju agroturystyki*, red. A. Wiatrak, SGGW, Warszawa 1997.

- [11] Sikora J., *Organizacja ruchu turystycznego na wsi*, WSiP S.A., Warszawa 1999.
- [12] Ströbel H., Szaro L., Józwiak W., *Słownik pojęć ekonomiczno-rolniczych*, MRiRW, Warszawa 2004.
- [13] Wiatrak A.P., *Wpływ agroturystyki na zagospodarowanie obszarów wiejskich*, „Zagadnienia Ekonomiki Rolnej” 1996, nr 1.
- [14] Zaręba D., *Ekoturystyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.

Accounting Tourist Farm of Podlasie Voivodship

Summary: The article is selected accounting issues agritourism farms in the Podlaskie province. Should be she registration current cash flow on the farm. Accounting constituting instrument of the farm management agritourism can be used as a control, or as a management tool and a source of information for economic analysis. The research shows that the price for the services agritourism in the Podlaskie province is diverse. Revenues are low among other things, due to the high costs of operation working farm. Often the costs reported by service providers are not directly connected to the business agritourism, and more broadly, they are related to the functioning of the whole farm. Activities catering is an additional form of an income for rural families, in most cases these people have non-agricultural sources of income.

Keywords: costs, revenues, income households agritourism.